

REGIONĀLO LAIKRAKSTU PIELIKUMS

Nav vīnogu lauku, bet ir plavas un meži

Vasaras ikdienas darbi steidzina Priekuļu novada Veselavas pagasta "Puņģu" saimnieku VLADIMIRU TOMUĻECU. "Ar laikapstākļiem jārēķinās, ziemai barība jāsagādā, zeme jākopj," viņš sakā un atklāj, ka saimniecībā ir gan slaucamas govis, gan bullēni, aitas un kazas. "Laiķu visam vajag, bet kopā galā tiekam," atzīst Vladimirs.

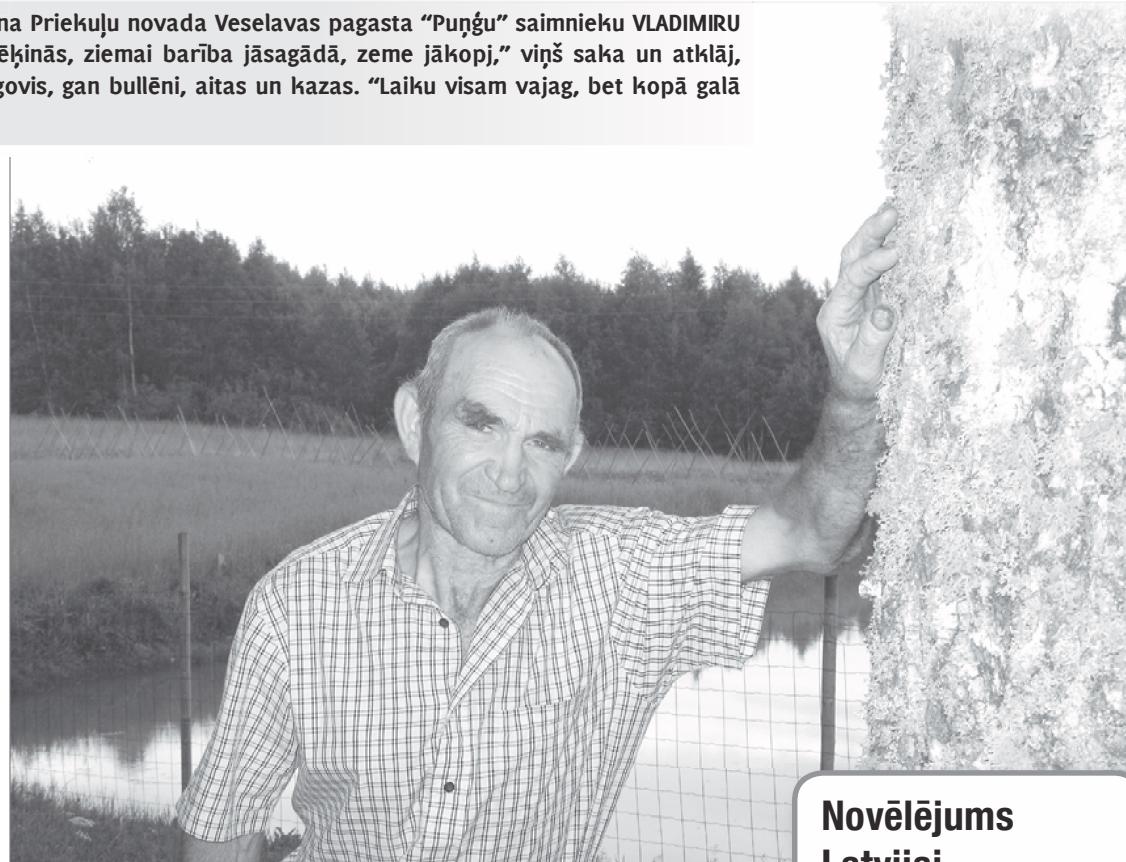
Ne tikai pagastā, arī kaimiņos daudzi pazīst vienkāršo, atsaucīgo vīru, kuru parasti nesauc vārdā, bet par Moldāvu. Tā iegājies, Vladimirs arī neiebilst, jo viņš ir moldāvs, kurš Latvijā dzīvo jau 38 gadus.

"Laiķam tikai Dievs zināja, ka kādreiz dzīvošu Latvijā, ka te būs manas mājas, ģimene, draugi, zeme, kuru saukšu par savu," saka moldāvs Vladimirs Tomuļecs.

Viņa dzīvesstāsts ir notikumu sakritību pilns. Kad 1969. gadā Latvijai pāri brāzās lielā vētra, Vladimirs ar tēvu toreiz no Moldāvijas Padomju Republikas, tagad Moldovas Republikas, strādnieku brigādē ieradās palīgā likvidēt postījumu sekas. "Kā toreiz strādājām! Zāģējām ar rokas zāģiem. Līdz mežam ik rītu kājām gājām astoņus kilometrus, dzīvojām Launkalnē netālu no Smiltenes, veikala tuvumā nebija. Latvietis, kurš arī dzīvoja mājā, kur mēs, mums deva kartupeļus," atmiņās kavējas Vladimirs un piebilst, ka Latvijā juties Joti labi, apkārtējie bijuši jauki, sirsniģi cilvēki.

No darbiem Latvijā viņu ie-sauca dienestā. Trīs gados pabija Ukrainā, Kazahstānā. Atgriezos dzīmtajā pusē, darbs gan bija, bet noplēnīt neverēja. "Jaunībā jau uzeiž visu gribas, arī lielu naudu," nosmej Vladimirs. Reiz ar draugu runājušies, viņš ierosinājis braukt darbā uz Latviju. "Paciemojos vietās Smiltenē, kur biju pirms tam. Bet Raunā bija nodeguši "Lauktechnika" un vajadzēja strādniekus, kas atjauno. Esmu metinātājs, mani uzreiz pieņēma darbā, vēlāk piešķīra dzīvokli," stāsta moldāvs.

Vladimirs atceras, kā "Lauk-

Moldāva Vladimira Tomuļeca dzīmtās putas ainavu – plašus vīnogulāju laukus – nomainījusi latviskā viensēta. Tājā netrūkst vecu koku, saimniecības ēku, dīķa ar pirtiņu, turpat blakus mājai lauki, kuros ganās govis, aitas, kazas, bet mežmala aizsniedzama ar roku.

Sarmītes Feldmanes foto

māju, bet pārmaiņu laikā tai atradās mantinieki. "Tā notika daudziem," vien nosaka moldāvs un pārlaiž skatu saviem "Puņģiem", kur izveidota saimniecība, ierīkots dīķis, uzcelta pirts, zeme sakopta.

"Vai te nav skaisti? Kā pavasarī dzied putni! Apkārt mežs, klu sums. Visiem te patīk," pārdomās dalās moldāvs. Lai no metinātāja kļūtu par zemnieku Latvijā, viņš, tīklīdz bija iespēja, nokārtoja eksāmenu un ieguva Latvijas pilsonību. "Eksāmens bija viegls. Es taču ikdienā runāju latviski. Nesaproto tos, kuri Latvijā dzīvo gadu desmitus un nerunā latviski," saka Vladimirs un piebilst, ka nav aizmiris arī moldāvu valodu un regulāri sazinās ar māsu, kura tagad dzīvo Itālijā. Mazdēlam Emīlam māca moldāvu valodu. Vēl viņš prot ukraiņu un rumānu valodu. Ar Antonīnu parunā krieviski.

Raunā viņš iepazinās ar Antonīnu. Viņas saknes ir Baltkrievijā, bet dzimusī Jaunpiebalgā. "Paņēmu sievu ar četriem maziem bērniem. Viņa ir ticīgs cilvēks, arī es pieņēmu ticību. Viss dzīvē sakārtojās, ticība dod jēgu. Mums piedzima trīs bērni," stāsta Vladimirs. Ģimene gadu gaitā bija iekārtojusi

Novēlējums

Latvijai

"Latvija ir mana valsts. Kad man prasa, vai negribētu dzīvot Moldovā, acu priekšā plašums ar vīnogulāju laukiem. Jā, tur ir jauki! Es dzīvoju, strādāju Latvijā, maniem bēriem un mazbēriem Latvija ir dzimtene. Strādāsim, dzīvosim Latvijai! Ar gaišu prātu un Dieva svētību!"

latvieši. Visi dzīvo un strādā Latvijā. Tikai viens dēls kā vietējās firmas darbinieks regulāri darbā brauc uz ārziemēm. Mums ir 12 mazbēri," stāsta Vladimirs, un balsī saklausāms mīlums pret sa-vējiem.

"Puņģi" ir ģimenes satikšanās vieta. "Mums taču katru mēneši kādam ir vārda vai dzimšanas diena. Tad kopā esam ap 30 cil-

VĀRDNICA

lapte	piens
pa `sa `ri	putns
piine	maize
rosii	tomāti
poame	vīnogas
iubire	mīlestība
aur	zelts
umbrelā	lietussargs
sorā	māsa
Dumnezeu	Dievs

veku. Pagalmā nav, kur mašīnas nolikt. Man ir dēls Jānis, tā ka ligošana arī ir kārtīga. Te labprāt visi brauc," pastāsta moldāvs, atzīstot, ka ģimenē tagad svin tikai latviskos svētkus.

Vladimirs laiku un enerģiju at-dod ne tikai savai ģimenei, saimniecībai. Viņš daudz palīdz citiem, gādā humāno palīdzību, ko izdala tiem, kam tā visvairāk vajadzīga. "Daudzērnu ģimenēm nav viegli, zinu, ko nozīmē izaudzināt daudzus bērnus. Ja varu palīdzēt, lab-prāt to daru. Braucu pēc humānās palīdzības sūtījumiem uz Rīgu, tad izvadāju cilvēkiem," klusi kā par pašsaprotamu lietu pastāsta Vladimirs.

Moldāvam ir daudz draugu, visi zina, ja vajadzēs, viņš palīdzēs, atsauksies. "Kāds esi pats, tā izturas pret tevi. Man ne ar vie-nu nekas nav jādala," uzsvēr Vladimirs un atgādina, ka viņa mīlākā vieta Latvijā ir Veselavas pagasta "Puņģi". "Te man ir viiss – lauki, dārzs, dīķis ar zīvīm, pirtiņa, saimniecība. Uzcēlām lielu siltumnīcu, sastādīju vīnogas. Latvijas šķirnes, jo tās, kas manā dzimtenē, te ne-augs. Vai jaunībā varēju iedomāties, ka nedzīvošu Moldovā? Dievs visu sakārto," pārdomās dalās 67 gadus vecais Vladimirs Tomuļecs, Latvijas pilsonis, kurš Latvijā dzīvo jau 38 gadus.

Sarmīte Feldmane

NEPARASTI

Kad kuplajai Tomuļecu ģimenei bija jāatlāk māja bijušo īpašnieku mantiniekim, atrast jaunu dzīvesvietu bija grūti. "Ģimene ar septiņiem bērniem! Interesējos pie viena otru, naudas arī tik daudz nebija, lai nopirktu māju. Viens paziņa teica, ka kaut kur redzējis ziņu, ka kāds pārdod vai dod dzīvošanai māju. Braucu no vienas mājas uz nākamo, jo skaidri nezināju, kur meklēt. Kādā mājā satiku pazistamu cilvēku, prasīju viņam. Izrādījās viņa māsica grib pārdomāt māju vai kādu laist tajā dzīvot. Uzreiz sazvanīju, viņa piedāvāja pēc dažām dienām satikties. Nē, braucu tūlīt. Aizbraucu vakarā uz Rīgu, viņa iedeva man atslēgas – ej, dzīvo. Vēlāk "Puņģus" izpirku. Tāda, lūk, uzticēšanās svešam cilvēkam," stāsta Vladimirs Tomuļecs.

ĒDIENS

Vladimirs atceras, kā bērnbā, nākot no skolas, jau pa gabalu sajutis mamaligas smaržu. "Moldāviem cita maize negaršo, tikai mamaliga. Arī tagad to regulāri gatavoju pēc mamma receptes, un visi latvieši teikuši, ka tādu gardumu nav ēduši," saka moldāvs. Mamaligai viņš pērk "Valdo" kukurūzas miltus. Čuguna katlinā ieļež ūdeni, pieber nedaudz sāls. Kad ūdens vārās, lēnām ber klāt miltus un maisa. Vāra, kamēr masa kļūst bieza. "Bieži saka – puta. Bet tā ir maize," atgādina Vladimirs. Masu izņem no katlinā un apaļā formā izklāj uz koka dēliša. Tad ar diegu to sagriež šķēlēs, var arī ar nazi. Var ēst siltu vai aukstu gan ar gaļu, gan krējumu, pie zupas. Kad no katla izņemta maize, tājā ieļež pienu, un iznāk garšīga piena zupa.

“Mēs esam dabas bērni”

Kuldīdznieks OļģERTS ČIČIS vienubrīd savus tautības brāļus dēvē par romiem, citu – par čigāniem. Šobrīd viņš sakās esam bezdarbinieks, bet darba mūžā strādājis daudzviet. Liels Oļģerta lepnumis ir daudzdzīvokļu nams Kuldīgas centrā, kura pārvaldnieks ir viņš. Kopā ar citiem īrniekiem nams vairākos projektos atjaunots un sakārtots kārtu pēc kārtas. Oļģerts turpina pārraudzīt, lai viss būtu kārtībā, un augstu vērtē pārējo iemītnieku uzticību.

Lepnumis par tēvu

Oļģerts ar lielu mīlestību un cieņu runā par vecākiem. Viņa tēvs Jānis Čiče cēlies no Ventspils romiem. Kuldīgā iepazinies ar mammu Jadwigu, polieti pēc izcelsmes, ienācēju no Vitebskas. “Mammu kara laikā spiestā kārtā atveda šurp, viņa izauga Kuldīgas bērnu namā, iepazīnās ar papu. Dzīvi uzsākt abiem bija grūti. Viņi sāka no nulles. Pasaulē radās māsa Daina, tad es,” Oļģerts aizrautīgi stāsta, cik talantīgs bijis viņa tēvs. “Viņš Joti skaistī mācēja dejot, dziedāt, spēlēt mutes harmonikas. Man ir lentes ierakstītas ar viņa dziesmām – gan krievu, gan latviešu, gan čigānu valodā. Vai tās bija kādas dzimšanas dienas, vai citi svētki, viņš vienmēr bija publikā mīlēts. Man ir meita Agnese, viņai ticiis vecpapa talents. Pabeigusi vairākas augstskolas pa mūzikas līniju.”

Oļģerts lepojas, ka tēvs bijis pirms no romiem, kas Kuldīgā uzcēlis māju. Visu mūžu fiziski strādājis, bijis smagais fūrmanis, vadājis malku, strādājis par kāleju. “Paps lielu interesu izrādīja politikā. Viņš teica: “Es pats, bērni, to nepiedzīvošu, bet šī vara ilgi nepastāvēs. Būs brīva Latvija. Tajā laikā, kad es to pie-redzēju, sākumā bija grūti, bet vēlāk ar katru brīdi izjutām, kā Kārlis Ulmanis Latviju cēla saulītē.” Pilnībā neesmu apmierināts ar to, kāda Latvija ir tagad. Laiki ir daudz smagāki, laukī izputināti, rūpniecība arī. Mani tautības brāļi, tāpat kā latvieši, izbraukuši uz ārzemēm, atpakaļ diez vai nāks.”

Dzīve sarežģīta

Oļģerts uzskata, ka Latvijā dzīve ir sarežģīta visiem, bet

Oļģerts Čičis: “Mēs, romi, tāpat kā latvieši, esam nākuši no Indijas. Tas bija tāls ceļš, lai šurp atnāktu, kaut kur jau ir taisnība par čigānu klejotāju dabu.”

Lāsmas Reimanes foto

Oļģerts Čičis pie nama Kuldīgā, Dzirnavu ielā. Viņš ir tā pārvaldnieks un lepojas ar kaimiņu uzticību.

romiem īpaši: “Ja latvietis iet pieteikties darbā, viņu uzreiz pieņem, tātī pat nepaskatās – varbūt mīl šņabīti ieraut, varbūt paslinks. Tālāk atnāk čigāns: “Vai! Neņemiet jaunā, bet mēs jau esam darbā pieņēmuši citu.” Anglijā vai Vācijā uz tautību neskātās. Ja parāda, ka labs strādnieks, nēm darbā bez vārda runas. Tieki runāts, ka čigāni paslinki, negrib strādāt. Tad kāpēc ārzemēs visi strādā, ir atzīti

un dzīvo normāli?” Oļģertam vēl daudz sakāms par Latvijas ekonomiku, nodokļu politiku. “Arī mani tautieši atzīst, ka krievi laikos dzīve bija citāda. Nav jau noslēpums, ka tolaik braukāja uz Maskavu, uz Leiningradu, jā, kāds brauca spekulēt, citi strādāja šeit, bet izdzīvot varēja visi. Tagad – ja jau Latvijā darba nav cilvēkiem ar augstāko izglītību, kur tad romi, kam izglītības līmenis ir dažāds,” Oļģerts gan uzsver, ka arī daudzi romu jaunieši mācās – ir ārsti, muzikanti. Sevi Oļģerts sauc par pirmo romu, kurš pabeidzis Kandavas sovhoztehnikumu, kļuvis par automehāniķi. No pasniedzējiem un tehnikuma vadības saņēmis lielu atbalstu. Viņš atzīst, ka Kuldīgā visos laikos gan latvieši, gan romi, gan krievi iztikuši bez tautu naida. “Grūtajos 90. gados braucu strādāt uz Maskavu. Sa-pratu, ka esmu Joti piesaistīts

NEPARASTI

“Romu bērni nekad nebūs izlaisti kā latviešiem. Nekad viņi neiejaugsies lielu cilvēku sarunās. Kaut vienīstaba dzīvoklī ģimene mitināsies, bērni traci necels, klusījām sēdēs un noklausīsies, ko lielei runā. Romi Joti māca saviem bērniem atdot godu pieaugušajam. Tas ir nevis aiz bailēm, bet aiz cieņas. Mācīts tas tiek mutiski. Ja nu galīgi nevēlas klausīt, var saņemt arī ar siksnu. Labāk, ja tā un ir vecākiem paklausīgs, nevis izaug par pusaudzi, ar kuru vecāki nemāk vairs galā tikt. Bērns izaug paklausībā un mīlestībā, nevis tikai aiz savas lielās vaļas.”

Novēlējums Latvijai

“Lai Latvijā krietiņi ļaudis tiku pie varas! Žēl, ka šobrīd pie varas ir tādi vīri, kuri nemāk sakātot mūsu mazo zemiņi tā, lai vienkāršajai tautai, kas ir rindas galā, nav jāmētājas pa pasaulli. Lai visiem, kas izbraukuši, atrastos darbs un mājas dzīmtenē. Lai visi varētu Latvijas svētkus svinēt kopā – ar patiku un labsajūtu.”

liek piecus eiro, sakot paldies par pagodināšanu. Līdz pusnakātij neviens dejot neiet, bet pēc tam sākas jaunība. Protams, tuvākie sēro, tie nepiedalās. Attālākie radi un paziņas dejo kazaku jeb stepu. Tieki izaicināti visi vīrieši, pēc tam – sievietes. Katra dejo, kā māk.”

Par muļķībām viņš sauc nostāstus, ka romu kāzās raudot: “Kuldīgā bijušas Joti skaistas kāzas, kad jaunieši izbraukā visu pilsētu droškā, svin ar dejām un mūziku. Jauni cilvēki saiet kopā – kāda tur raudāšana. Ja nu vecākiem kāda asara nobirst, bet tas no prieka.”

Par visstingrāk ievēroto tradīciju Oļģerts sauc attieksmi pret veciem cilvēkiem un bērnu audzināšanu: “Ja jūs pansionātā pamānīsiet kādu čigānu, tas būs izņēmuma, lielas nelaimes gadījums. Tāpat ir arī ar bērniem bērnu namos. Mūsu ģimenēs Joti tiek klausīti vecāku ieteikumi, jo vecāki savam bērnam nekad sliktu nemācis. Esam ticīgi, Ziemassvētkos vienmēr uzaicinām vecākus, krāšņi svinam kristības. Savukārt, dzīvē aizejot, vecāki cenšas savam bērnam iedot labāko, ko vien spēj.”

“Ja runā godīgi, tad teikšu, ka zagļu un žuljiku nevienā tau-tā netrūkst. Līdz ko mēs kaut ko nodarām, tā uzreiz teic: “Re, tas čigāns!” Bet, ja latvietis nozog, tautību nepiemin,” Oļģerts dusmīgs par to, ka romi mēdz zagt un krāpties. “Mēs esam dabas bērni – mīlam dziedāt, dejot, mežu. Tās mums ir otrās mājas – sēņot, ogot, atpūsties. Patīk zirgi. Man Ventspili ir brālēni Brunijs un Edgars. Zirgi ir viņu bizness – audzē, pērk, pārdod. Kad biju mazāks, paps mani sēdināja zirgā, bet tagad – pašam ne īpaši patīk.”

Inguna Spuleniece

ĒDIENS

Oļģerts teic, ka viņa tautā pieņemts: ja esī apņēmis sievu, tās uzdevums ir gādāt, lai vīrs vienmēr ir tīrs, lai vienmēr tīra māja un galdā ēdiens. Viram virtuvē nav jāmaišās, bet jāsagādā, lai sievai ir, ko galdā likt, jāuzrauga kārtība ģimenē. Tomēr vienu, kā pats saka, Joti garšīga galas ēdienu recepti viņš zinot. Īsts roms bez gaļas nemaz nevarot iztikt. Mārekleni ir līdzīgi pelmeņiem, tikai daudz lielāki. Jāsagriež dažāda gaļa, jāapcecp ar sīpoliem, garšvielām, zaļumiem. Izrullē pelmeņu mīklu, pilda un taisa lietus māreklenus, novāra. Ēd, piedzerot buljonu.

Izlolo sapni par dārzu

Ja pirms vairāk nekā 10 gadiem PJOTRAM DROZDEKAM kāds būtu pareģojis dzīvi Latvijā, viņš to uztvertu kā joku. Tomēr mīlestība ar cilvēku spēj darīt neticamas lietas. Tagad viņš iedzīvojies Limbažos, kur viņu draudzīgi sauc par Pīteru. Pilsētā atvēris autoservisu, iegādājies pusī mājas, zemi un divos hektāros izveidojis savu sapņu dārzu. Tomēr par lielāko bagātību Pīters uzskata kupoļu ģimeni. Viņam līdzās ir Inese, kuras dēļ viņš bija gatavs atteikties no ierastās dzīves un visu mainīt.

Varētu domāt, ka tā notiek tikai filmās. 2006. gadā viņam darba lietās bija jānokļūst Rīgā. Vakarā, gandrīz jau būdams pie mērķa, poļu kompānijas tirdzniecības menedžeris apstājās autobusa pieturā pavaicāt ceju. Inese Ozola pēc darba tirdzniecības centrā "Spice" centās notvert taksometru, jo pēdējais autobuss bija aizgājis. Viņa no-priecājās par izdevību parādīt ārzemniekiem ceļu uz centru un pašai tur nokļūt. Nākamajā vakarā Pīters ar rozi gaidīja jauno paziņu pie veikala. Drīz viņš atskārtā, ka ir iemīlējies līdz ausīm.

Pat ar gadu distanci Pīters brīnās, kā viss noticis. Viņam liktenīga kļuva pirmā Latvijā satiktā un angļu valodā uzrunātā sieviete. Sākumā viņš apsvēra domu Inesi ar viņas bērniem vest uz Poliju, taču viņa nepiekrita. Rīgā poļu puisim atradās darbs "Nissan" centrā, kur varēja runāt angļu valodā. Tikām bērni dzīvoja pie Ineses vecākiem. Lai gan brīvdienas visi pavadīja kopā, tomēr saprata - tāds dzīves modelis viņiem nedēr. Tā Pīters nokļuva Limbažos.

"Mājās pārsvarā vairs esam tikai trijatā," pārstāstot jaunu-mus ģimenē, sarunbiedra balsī jutama nožēla. "Lielie bērni ir prom. Lūcijai jau ir sava ģime-ne, Paulīna mācās Rīgas Stila un modes vidusskolā, bet Emīls pabeidza vidusskolu un strādā." Abu meitiņa, ģimenes mīlūlīte Terēze mācīsies 2. klasē. Nevar gan teikt, ka Pītera dzīve ritēju-si tikai gludi. Bez latviešu mēles darbu Limbažos nevarēja atrast. Pilsētā pat nebija latviešu valo-

Novēlējums Latvijai

"Te esmu palīdzējis izaudzināt un izskoloties trim audzēkiem, bet meitai Terēzei tas vēl priekšā. Man negribētos, ka viņai kādreiz būtu jāmeklē darbs Polijā vai citur pasaulē. Tāpēc novēlu Latvijas valstij augt un sakārtoties!" saka Pīters. Vēl viņš stāsta, kā pērn ciemos ieradās viņu "Kaipagu" mājas bijušo īpašnieku atvases no Vācijas. Starp viņiem bija sirmgalvis, kurš tajā dzimis. "Kā viņš priecājās, ka tēva būvētais nams turpina dzīvot!" atceras sarunbiedrs. Tas viņam līcis aizdomāties, cik liela nozīme ir tam, kas paliek aiz katras cilvēka. Limbažnieks spriež, ka viņa dāvana Latvijai būs 2 hektāri dārza. Varbūt pat vairāk, jo, attīstot savu stādu audzētavu, taps citi un būs palīdzēts Latvijai kļūt skaistākai.

Gimenes foto: Pīters (no kreisās), Paulīne, Inese, Emīls un Terēze priekšplānā.

Ģimenei patīk just simtgadīgo liepu pavēni. Vecāki kopā ar Terēzi.

Guntas Ozoliņas foto

vajadzēs, lai apgādātu limbažniekus ar gardām, veselīgām ogām. Viņš ievēlēts kooperatīva "Limbažu novada lauku labumi" valdē, tāpat piedalījās biedrībā "Domā un dari!", mudinot sek-mēt kārtību pilsētā. Ineses draugi kļuvuši par abu draugiem. "Esmu iemīlējis Limbažus un jūtos Latvijai piederīgs. Ne reizi neesmu piedzīvojis aizvainoju-mu vai sarūgtinājumu tāpēc, ka esmu ārzemnieks. Cilvēki man šeit ir palīdzējuši, un es labi saprotos gan ar latviešiem, gan krieviem. Ar cieņu izturos pret Latvijas nāciju un valsti. Ineses tēvs ir mūzikis un pedagogs, māte skolotāja. Viņas ģimene man jāva saprast, cik dzīja un bagāta ir latviešu tautas kultūra, sākot ar tautasdziesmām un beidzot ar šlāgeriem. Jā, esmu laimīgs tieši šeit kopā ar Inesi un bērniem! Lielu pateicību par atbalstu gan esam parādā mūsu vecākiem," aizdomājas sarunas partneris.

Inese rāda plaukstā pirmās tumšīlās ogas. Domai par savu dārzu viņa sākumā nespējusi noticēt. Tā patikusi bērniem. Visi kopā nereti strādājuši līdz pilnīgam pagurumam, tāpēc priecājas, ka jau tīk tālu tikts. Vēl būtiskāk viņai bija, kā Pīters rūpējās par bērniem, interesējās par viņu sekmēm, vadāja uz pulciņiem, jo jutās atbildīgs. "Kaipa-gu" pusmājas saimnieci gandarītas, ka viņas dzīvesbiedrs pieņēma Limbažus un limbažnieki viņu.

Gunta Ozoliņa

VĀRDNICA

borowka – mellene
truskawka – zemene
dziadek – vectēvs
babcia – vecmāte
teściowa – sievasmāte
córka – meita
kapcie – čības
kocham cię – mīlu tevi
konstantynopolitańczykowia-neczkwona – neprecējusies Konstantinopoles iedzīvotāja meita (visgarākais poļu vārds, vairāk joks)

tikai veda un tirgoja šeit skuje-ņus un ogulājus. "To es mājās biju apguvis. Loti gribēju, lai arī mums kādreiz būtu siks dārzs, tāpēc nopirku aizaugušu zemes gabalu," viņš atceras. Pīters uz-skata, ka mazās Latvijas lauk-saimnieku lielā iespēja ir piedā-vāt pasaulei bioloģiski ražotu un veseligu produkciju. Tādas moti-vācijas vadīts, pats atkal mā-cījās un ieguva pamatzināšanas bioloģiskajā lauksaimniecībā. Pēc tam pretendēja uz Eiropas fondu finansējumu un piešķirtos 15 000 eiro ieguldīja krūmmelle-ņu dārza tapšanā. Pērn laikaps-

tākļu dēļ gan radās grūtības, to-mēr dārzu viņi iestādīja. Ziemā visi stādi izdzīvoja, un šovasar daži lielākie krūmi dod pirmās saldās ogas. Tas viņus spārno. Saimnieks noskaņots ieguldīt tīk daudz darba un līdzekļu, cik

NEPARASTI

Šmigus-dyngus jeb slapjā pirmdienā poliem ir neiztrūkstoša sena un jautra tradīcija Otrajās Lieldienās. Puiši per ar pūpoliem un aplej ar ūdeni to meiteni, kura vislabāk patīk, lai viņa būtu skaista un vesela. Ľaudis gan arī viens otru apšķaksta ar ūdeni veselībai, auglībai un bagātībai. Šo tradīciju Pīters neaizmirst un ik gadu ir aplējis gan Inesi, gan bērnus.

Vai 19. gadsimta izskānā Latgalē ieceļojušie krievi Šalajevi maz nojauta, ka viņu pēcteča NIKOLAJA ŠALAJEVA vārdu lieliem burtiem ierakstīs Latvijas hokeja vēsturē?

Rīgas puisis Nikolajs 60. gadu sākumā kopā ar hokejistu Hariju Vitoliņu senioru Brocēnos meklēja glābiņu no obligātā karadienesta un galvaspilsētas kņadas. Tolaik uz Brocēnu cementa un šifera kombināta strādnieku ciematu atvilināja vietējā hokeja komanda "Starts". Tai bija vērā nemami rezultāti republikas mačos, tāpēc talantīgais un jaunais hokejists piekrita. Brocēnu komanda "Starts" bija republikas viena no līderēm, 1965. gadā – valsts čempione. "Tajā gadā ne-spēlēju, jo tomēr iesauca dienestā. Pēc armijas mani gaidīja Rīgā, taču atgriezos Brocēnos," stāsta sporta veterāns. Viņam bija dabas dots talants arī futbolā un vieglatlētikā, jo bez speciāliem treniņiem Saldus rajona un valsts sacensībās ieguva godalgotas vietas.

1970. gadā aizbrauca spēlēt hokeju aiz Urāliem. Tur pirmo reizi uzzināja, kā ir tad, kad nauda griežas. Krievu treneris skaidroja: krievs uz ledus ir kā jātnieks bez galvas – ar spēlei vajadzīgo niknumu, taču bez stratēģiskās domāšanas; latvietim ir zelta galva, taču pārāk rāma un pieklājīga spēlēšana, tāpēc izcils aizsargs vai centra uzbrucējós. Kurā grupā treneris iekļāva Latvijas krievietes un poja dēlu Nikolaju? "Es biju tatārs!" smējas Nikolajs. "Tas uzvārda dēļ, jo izklausās kā tatāriem. Rīgā mani sauga par Šauku."

Nikolajs par saviem sporta pānākumiem daudz nestāsta, tāpēc sarunā iesaistās sieva Irēna: "Pajautājiet vecajiem hokejistiem un faniem – visi zina, kas ir Šalajevs. 2011. gadā Latvijas hokejam svinēja 80. jubileju, Nikolajs no Lipmana saņēma ielūgumu. Pirms brocēnu spēles neviens pat nejautāja, kura komanda uzvarēs (skaidrs, ka "Starts"!). Visus interesēja, cik vārtu iesitīs Šalajevs. Viņš bijis republikas čempionāta rezultatīvais spēlētājs."

Reiz bija tā: spēli tiesāja Nikolajam ļoti labi pazīstams tiesnesis. Kas tur bija, ka viens no pretinieku komandas nokrita? Tiesnesis iedeva Nikolajam noraidījumu uz divām minūtēm. Virs neizpratnē: par ko?! Tiesnesis noraidījumu pagarināja līdz desmit minūtēm. Pēc spēles Nikolajs tiesnesim jautāja, par ko īsti sodīts. "Es gribēju redzēt, ko komanda var bez Šalaje-

NEPARASTI

"Mamma redzējusi tikai vienu manu hokeja spēli. Pēc tās viņa piesolīja piecīti par katru spēli, ko izlaidīšu. Mamma hokejā pamanija tikai to, ka līdzjutēji nenormāli blauj un spēlētāji drausmīgi grūstās, ievainojot cits citu. Bijām apdrošināti. Par lauztām ribām maksāja vismazāk. Visvērtīgākie bija pirksti, it īpaši šaujampirksts jeb rāditājpirksts."

Vienīgais ģimenē bez pilsonības

Nikolaja Šalajeva jaunībā sportā pāri talentīgajiem pacēlās tikai mērķiecīgie un tie, kuriem bija milzīgas darba spējas. Tā ir arī tagad.

Ingus Ķēpuļa foto

Novēlējums

Latvijai

"Lai pie mums ir labs hokejs! Latvijā hokejistus apceļ, tāpēc mūsu talanti aizmūk uz Ameriku, Čehiju, Šveici, Krieviju. Šodien hokejā lēmēji domā tikai par naudas atmazgāšanu, nevis sporta attīstību. Lai pamācās no somiem! Manā laikā viņi bija ļoti švaki, mēs, krievi, iesitām padsmīt vārtu vienā spēlē. Tad iesaistījās Somijas valsts, izveidojot un finansējot sistēmu jauniešu hokejā. Tagad pamēģini nu dabūt rīpu somu vārtos!"

va," draugs godīgi atbildēja.

Nikolaju ciena, nejautājot taučību. Daudzi pat nezina, ka viņš ir krievs, jo latviešu valodā runā bez akcenta, raksta bez kļūdām, lasa. Brocēnos dzīvo daudz krievu un citu tautību pārstāvji, visi sadzīvojam ļoti labi. Tautība varbūt politiķiem ir nesaskaņu iemesls, taču ne jau vienkāršajiem cilvēkiem."

Sieva atklāj Nikolaja lielāko sāpi – savu radu lielajā saimē vienīgais palicis bez Latvijas pilsonības. Būtībā ir varas maiņu ķīlnieks. Nikolaja mammas abi vecāki dzimuši Latgalē, turpat nodibināja ģimeni, pasaulē laida deviņus dēlus

Sešdesmitajos gados, kad hokejā vēl nebija papildlaika, zobu sargu, māksligā ledus un ķiveru.

un meitas. Vēlāk Nikolaja mamma, brāļi un māsas pārcēlās uz Rīgu, jo tur varēja atrast darbu arī vienkārši strādnieki.

"Nezinu, kāpēc mana mamma un tēvs tā arī neapprecējās. 1936. gadā piedzima brālis Aleksandrs, tāpēc viņš, mani onkuļi un tantes pilsonību saņēma automātiski. Es piedzimu 1944. gadā. Drīz padomju varasvīri arestēja tēvu, un viņš pazuda ar galīem. Aprietināja tikai tāpēc, ka strādāja vācu laikā. Neinteresēja, ka viņš bija Baltezera radiostacijas priekšnieks jau ulmaņa laikos un tad, kad padomju vara Latvijā ienāca pirmoreiz. Mamma stāstīja, ka pirmskara Latvijā poli nedrīkstēja strādāt valsts darbā, tāpēc onkuļi piedzīrdīja kādu policistu, un viņš tēvam izdeva Latvijas pasi.

Man pilsonību nedod arī tāpēc, ka pazudusi dzimšanas apliecība, Juglā mācījos krievu plūsmas skolā. Brālis mācījās latviešu plū-

mā, tur klases pārpildītas, pa trijiem skolēniem vienā solā. Krievu plūsmā klases bija pustukšas. Man bija vienalga, jo brīvi runāju abās valodās (ģimenē runājām latviski). Sieva meklējusi izziņas arhīvos, taču karā daļa sadegusi," situāciju īsumā pārstāsta brocēnieks. Nikolajam pienākto pilsonību arī par nopolniem Latvijas labā – galu galā hokeja aprindās tiek uzskatīts par leģendu.

Brocēnēka gēnus mantojis vienīgais mazdēls Raivo. "Vēl pirms diviem gadiem vectēvs kritiski vērtēja katru Raivo spēli, puisim

VĀRDNĪCA

privyčka – ieradums
чайник – tejkanna
обида – aizvainojums
клюшка – hokeja nūja
наглый – nekaunīgs
рывок – izrāviens
гол – vārti
пас – piespēle
штраф – sods
всё – viss

izskaidroja pamanītās kļūdas. Mazdēls ieklausījās. Nikolajs prognozēja, ka 16 gadu vecumā varēs skaidri redzēt, vai mazdēls ir hokejists. Un ir! Atrums, slīdojums, uzvaras iemetienos, teicamas piespēles. Raivo nupat palīka 17 gadu, Olegs Sorokins uzaicināja viņu pievienoties Ventspils komandai, lepojas vecmāmiņa un uzskaita vēl citas līdzības starp mazdēlu un vectēvu. Čimenē runā, ka arī Nikolajs piedzīmis ar vectēva talantiem.

15 gadu vecumā N. Šalajevs kļuva patstāvīgs – nonāca pie pieredzējušiem krāsotājiem. Viņi piekodināja: "Mazais, mācies no mums, jo tad nekad nepaliks bez darba." Vecajiem vīriem bija taisnība. "Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas viss juka un bruķa, daudzus uzņēmumus slēdza, arī es paliku bez darba, bet citu atrast bija grūti. Saldus būvfirmas "AZ-Inter" vadītājs pazina mani kā hokejistu, tāpēc pieņēma darbā, līdzko uzzināja, ka esmu bezdarbniekos," atceras Nikolajs.

Sports noteica ģimenes dzīvi. "Nikolajs ziemā spēlēja hokeju, vasarā – futbolu. Mači bija brīvdienās, tāpēc ar meitu Iwandu vienmēr braucām līdzi. Kad garajās brīvdienās, piemēram, par godu Oktobra revolūcijai, Nikolajam nebija jāspēlē, trijatā braucām uz Rīgu. Vīramātē bija nopirkusi biletus uz teātri, cirku, operu, zoologisko dārzu, koncertiem. Viņa pret mani bija tik laba! Pie vīramātes vienmēr jutos kā mājās – daudz labāk nekā savos rados. Tāda, lūk, ir krievu viesmīlība," uzskata Irēna.

"Vai tad Latvijā ir īsti krievi? Kuri? Es viņus redzu tikai aiz Urāliem. Turienes krievi tev atdos pēdējo kreku. Eiropa maitā to, ko sauc par krievu dvēseli. Jo tuvāk Rietumiem, jo krievu daba kļūst nekaunīgāka. Gan padomju gados, gan tagad maskavieši pārspēj vienus. Pēterburgā vienmēr bijuši solīdi un intelīgenti cilvēki," novērojis N. Šalajevs.

Ieva Vilmane

ĒDIENS

"Man vienmēr garšojuši mammas gatavoti kartofļaņiki. Ar visu mizu izvāra kartupeļus, kas par sīku stādīšanai. Vēl karstus nomizo un ļauj atdzist. Pēc tam samaļ, pieliek miltus, garšvielas. No masas veido plāceņus, vidū liek gaļas, dārzeņu vai sēnu pildījumu. Plāceņus aizspiež, liek uz cepešpannas un cep cepeškrāsnī. Gatas pārsmērē ar kausētu sviestu. Mamma izmantoja putna spalvu, es tomēr krāsotājs, tāpēc ar pīndzeli."

Sabiedrības integrācijas fonda

Pielikums "Novadi Dzīvo" ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Mērķprogramma "Atbalsts medijiem sabiedriski nozīmīga saturu veidošanai latviešu valodā diasporai, mazākumtautībām un personām ar invaliditāti", projekts "Latvija – tie esam mēs visi", nr. 2017.LV/MA/MT/01. Pielikuma redaktors: Ints Grasis, t. 63422366, ints@kurzemes-vards.lv. Par pielikuma "Novadi Dzīvo" saturu atbild SIA "Kurzemes Vārds".

Projekta partneri: SIA "Jaunais kurzemnieks", SIA "Cēsu Druva", SIA "Imanta info", SIA "Izdevniecība Auseklis", SIA "Saldus Zeme II", SIA "Laikraksts Stars", SIA "Talsu Vēstis", SIA "Firma Zemgale" un SIA "TV Kurzeme". Publikācijas sagatavojuši regionālo izdevniecību žurnālisti un fotogrāfi. Izplatīts kā laikraksta "Druva" bezmaksas pielikums. Iespēsts SIA "Latgales Druka" Rēzeknē. Tirāža – 4700 eksemplāri.